

L.dz. KSOiW/199w/2025

Szanowna Pani
Barbara Nowacka
Minister Edukacji Narodowej

**Opinia Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”
dotycząca projektu Rozporządzenia Ministra Edukacji
w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające
w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych**

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje projekt rozporządzenia oraz zgłasza następujące uwagi:

1. **Paragraf 6 ust. 3** Wnioskodawca dołącza do wniosku o wydanie orzeczenia lub opinii dokumentację uzasadniającą wniosek:
- 2) wyniki dotychczasowych badań psychologicznych, pedagogicznych i logopedycznych;
- 3) poprzednio wydane orzeczenia lub opinie.

Takie sformułowanie tego przepisu czytane literalnie generuje nadmierną biurokrację. W naszej opinii powinna być tutaj klauzula: jeśli nie były przeprowadzone (wydane) w poradni psychologiczno – pedagogicznej, w której działa zespół orzekający.

2. Paragraf 6 ust 4. W przypadku wniosku o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na rodzaj niepełnosprawności, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 2 ustawy, wnioskodawca dołącza do wniosku ponadto:

- 1) zaświadczenie lekarskie zawierające rozpoznanie wydane przez lekarza specjalistę w dziedzinie medycyny odpowiedniej ze względu na chorobę lub problem zdrowotny skutkujący wystąpieniem danego rodzaju niepełnosprawności oraz wyniki badań;
- 2) kopię dokumentacji leczenia choroby lub problemu zdrowotnego, o którym mowa w pkt 1, zawierającą informację o czasie i przebiegu leczenia.

Takie sformułowanie przepisów dotyczących wydawania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego jest zasadne, eliminuje bowiem wiele nadużyć (np. wydanie orzeczenia po jednorazowej wizycie u specjalisty).

3. Paragraf 10 ust. 1 pkt 5. *W przypadku wydania orzeczenia lub opinii dotyczących dzieci i uczniów niesłyszących i słabosłyszących należy uwzględnić dodatkowo:*

5) *ocenę zasobów i barier środowiska przedszkolnego lub szkolnego, ze szczególnym uwzględnieniem:*

- a) akustyki pomieszczeń, w których odbywają się zajęcia,*
- b) cech akustycznych budynku przedszkola, szkoły, ośrodka lub placówki oraz jego otoczenia,*
- c) wyposażenia w urządzenia wspomagające słyszenie i odbiór audiowizualny,*
- d) dostępu do usług związanych z przygotowaniem notatek, zapisywaniem symultanicznym lub tłumaczeniem na język migowy.*

Punkt 5 o którym mowa wyżej wychodzi poza kompetencje zawodowe specjalistów poradni, w związku z tym powinien być usunięty lub określony bardziej ogólnie: „Ocena zasobów i barier środowiska przedszkolnego lub szkolnego uwzględniająca potrzeby dziecka/ ucznia słabosłyszącego/ niesłyszącego”.

W naszej ocenie akustyki pomieszczeń/ budynków mogą przeprowadzać specjaliści z zakresu akustyki budowlanej i architektonicznej. Wyposażenie w urządzenia wspomagające słyszenie lekarze specjaliści/ audiolodzy. Natomiast wyposażenie w specjalistyczny sprzęt dydaktyczny placówka, do której uczęszcza dziecko/ uczeń.

4. Paragraf 11 ust. 1 *W przypadku wydania orzeczenia lub opinii dotyczących dzieci i uczniów niewidomych i słabowidzących należy uwzględnić dodatkowo:*

4) *ocenę zasobów i barier środowiska przedszkolnego lub szkolnego, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb uczniów niewidomych i słabowidzących, w zakresie:*

- a) dostępności środowiska fizycznego i architektonicznego budynku przedszkola, szkoły, ośrodka lub placówki, w tym zastosowanych rozwiązań ułatwiających samodzielne poruszanie się i orientację przestrzenną, w szczególności odpowiednie oświetlenie, kontrastowe i dotykowe oznaczenia, czytelne i bezpieczne szlaki komunikacyjne, dostosowane wejścia i ciągi komunikacyjne wewnętrzne,*
- b) wyposażenia w środki dydaktyczne i technologie wspomagające funkcjonowanie uczniów z dysfunkcją wzroku,*
- c) możliwości zapewnienia alternatywnych form dostępu do treści edukacyjnych i informacji organizacyjnych, w tym w formie audio, cyfrowej, brajlowskiej, a także zapewnienia wsparcia specjalistycznego.*

Ocenę zasobów i barier środowiska przedszkolnego lub szkolnego powinna dokonać placówka, do której ma uczęszczać lub uczęszcza dziecko/ uczeń, a nie zespół orzekający. To dyrektor przedszkola/ szkoły/ placówki powinien wiedzieć czy ma warunki lokalowe, dydaktyczne i wsparcie specjalistyczne do przyjęcia dziecka słabowidzącego/ niewidomego.

5. Paragraf 16 ust. 5 *Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego zawiera podpis przewodniczącego zespołu i podpisy członków zespołu.*

W ocenie KSOiW powinno być: „Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego zawiera podpis przewodniczącego zespołu.” Wynika to z faktu, że zebranie podpisów wszystkich członków danego zespołu jest utrudnieniem dla pracy zespołu, szczególnie wówczas, gdy zdarzy się nagła nieobecność.

Problem ten dotyczy także pozostały orzeczeń wydawanych przez zespoły orzekające (§17 ust. 5, §18 ust. 5, §19 ust.4, wzory dokumentów 5-8, wzory dokumentów 9-12, wzory dokumentów 13-15).

6. Paragraf 18 ust. 2 pkt 6. *W orzeczeniu o potrzebie indywidualnego nauczania zespół określa:*

6) w przypadku ucznia szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe – także możliwość dalszego kształcenia w zawodzie, w tym warunki realizacji praktycznej nauki zawodu.

Proponowane rozwiązanie wyklucza możliwość decydowania przez zespół orzekający czy niezbędne jest zaświadczenie od lekarza medycyny pracy, co jest zawarte w zapisie § 6 ust. 7, bo bez wskazań lekarza medycyny pracy zespół orzekający nie ma możliwości uzupełnienia we wzorze nr 3 pkt. 5). Kompetencji do określenia możliwości dalszego kształcenia w zawodzie, w tym warunków realizacji praktycznej nauki zawodu (nawet taka sama jednostka chorobowa u ucznia może mieć inne wskazania do realizacji kształcenia w zawodzie) zawsze miał wyłącznie lekarz medycyny pracy.

Ponadto w aktualnym stanie prawnym, jeśli zespół orzekający uzna, że zaświadczenie lekarskie od lekarza medycyny pracy nie jest potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy, to wzór obecnego orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania jest tak przygotowany, że nie ma potrzeby tego nigdzie zapisywać.

7. Paragraf 26 ust. 2 pkt 4 i 6. *W opinii zespół określa:*

4) zalecane warunki i formy wsparcia dziecka w procesie przejścia z wychowania przedszkolnego do edukacji szkolnej z uwzględnieniem roli rodziców i przedszkola oraz szkoły.

Ten punkt należałoby doprecyzować – nie ma potrzeby określenia warunków i form wsparcia dziecka w procesie przejścia z wychowania przedszkolnego do edukacji szkolnej, wówczas gdy opinia wydawana jest terminowo i traci swoją ważność dużo wcześniej niż przed rozpoczęciem spełniania obowiązku szkolnego. W opinii KSOiW punkt ten powinien zawierać zastrzeżenie: „należy wypełnić w uzasadnionych sytuacjach”.

6) zalecane sposoby usuwania barier i ograniczeń w funkcjonowaniu dziecka występujących w jego środowisku opieki, wychowania i nauczania, w ramach:

- a) wczesnego wspomagania rozwoju dziecka,*
- b) realizacji odpowiednio opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 na podstawie art. 6c ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798) lub wychowania przedszkolnego.*

W ocenie KSOiW sposoby usuwania barier i ograniczeń w funkcjonowaniu dziecka występujących w jego środowisku opieki powinny być zawarte w programie wczesnego wspomagania rozwoju, a nie w opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju – każda

placówka realizująca wczesne wspomaganie rozwoju, a także placówki opisane punkcie b) powinny mieć zapewnioną autonomię i dobrowolność w określaniu tego rodzaju działań.

8. Paragraf 31 ust. 3. Ostateczne orzeczenie lub opinię przekazuje się także dyrektorowi przedszkola, szkoły lub ośrodka, do których uczęszcza dziecko lub uczeń, którego dotyczy orzeczenie lub opinia albo do których zostało przyjęte dziecko lub uczeń, którego dotyczy orzeczenie lub opinia, w terminie odpowiednio 14 dni od dnia, w którym orzeczenie stało się ostateczne albo 14 dni od dnia wydania opinii.

Proponowane rozwiązanie nie zasługuje na uwzględnienie. Wygeneruje ono zarówno problemy formalne (skąd pewność, że dokument trafi do „dyrektora przedszkola, szkoły lub ośrodka”), organizacyjne (np. napła zmiana decyzji rodzica/ opiekuna o placówce, o czym poradnia nie musi być powiadomiona), administracyjne w poradni – zwiększenie liczby dokumentów, dodatkowej pracy kancelaryjnej, dodatkowe koszty.

Do tej pory wnioskodawcy sami przekazywali orzeczenia/ opinie do instytucji (nie było z tym żadnego problemu – zdecydowana większość tych dokumentów trafiała do placówek) dlatego też ta formuła powinna być zachowana – decyzja o przekazaniu dokumentu powinna być nadal w gestii rodzica/ prawnego opiekuna. Natomiast być może ważna byłaby informacja dla dyrektora przedszkola, szkoły, placówki, że taki dokument dla dziecka/ ucznia został wydany (np. pisemna informacja), aby dyrektor miał wiedzę o sytuacji dziecka/ ucznia.

Wzory dokumentów:

Dokumenty stanowiące wzory orzeczeń i opinii (załączniki nr 1, 2, 3, 4 i 13) do projektu rozporządzenia wcale nie będą uproszczone, przejrzyste i czytelne dla rodziców, nauczycieli oraz innych odbiorców (co zawarte jest w uzasadnieniu do rozporządzenia). Nie powodują również usprawnienia pracy zespołów orzekających. Nadal zawierają rozbudowane treści ujęte innymi słowami w odniesieniu do dotychczasowych wzorów – **przeprowadzona analiza wzoru nr 1**, różnice to:

1. brak wskazywania:
 - a. celów rozwojowych i terapeutycznych,
 - b. uzasadnień zaleceń wskazanych w poszczególnych punktach;
2. konieczność dodatkowego sformułowania:
 - a. „indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka lub ucznia wynikające z jego trudności, mocnych stron i uzdolnień”,
 - b. „zintegrowanych działań nauczycieli i specjalistów”,
 - c. „współpracy przedszkola, szkoły lub ośrodka, o którym mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, do których uczęszcza dziecko lub uczeń, z podmiotami działającymi w środowisku lokalnym na rzecz dziecka i rodziny, w szczególności w zakresie ochrony zdrowia, pomocy społecznej i resocjalizacji nieletnich”,

- d. „Wpływu spełniania odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, na prawidłowy rozwój psychospołeczny dziecka lub ucznia”,
- e. „współpracy przedszkola, szkoły lub ośrodka, o którym mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, do których uczęszcza dziecko lub uczeń, z podmiotami działającymi w środowisku lokalnym na rzecz dziecka i rodziny, w szczególności w zakresie ochrony zdrowia, pomocy społecznej i resocjalizacji nieletnich”.

Treści do opracowania w poszczególnych ww. wzorach są jeszcze bardziej szczegółowe i zawierają wiele informacji, które powinny być zawarte np. w indywidualnym programie edukacyjno – terapeutycznym dziecka/ ucznia. Dotyczy to np.:

- 1) indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka lub ucznia wynikających z jego trudności, mocnych stron i uzdolnień (wzór 1, 2, 3, 4),
- 2) realizacji wymagań edukacyjnych wynikających z programów wychowania przedszkolnego, z programów nauczania, w tym zapewnienie niezbędnego w procesie kształcenia sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych (wzór 1),
- 3) zintegrowanego działania nauczycieli i specjalistów (wzór 1, 2, 3, 4).

Ponadto:

- 1) we wzorze nr 1 w punkcie 7) zapis: przygotowanie środowiska szkoły, ośrodka lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt. 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, na przyjęcie ucznia po leczeniu lub terapii do społeczności: ***w opinii KSOiW powinno być z zastrzeżeniem– „wypełnia się w przypadku dzieci/ uczniów powracających po leczeniu lub terapii do społeczności”, tak by nie rodziło to wątpliwości, kiedy należy wypełnić ten punkt.***
- 2) we wzorze nr 2 w punkcie 2) i we wzorze nr 3 w punkcie 4) zapis: konieczność zapewnienia niezbędnego w procesie kształcenia sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych: ***jest rozbudowaną informacją, przeniesioną na wprost z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.***

Zalecenia

1. W naszej ocenie należy określić zalecane warunki i formy wsparcia umożliwiające realizację indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka lub ucznia, w tym warunki rozwijania jego potencjalnych możliwości i mocnych stron, wzmacniania aktywności i uczestnictwa dziecka lub ucznia w życiu przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego, szkoły, ośrodka lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe – dotychczasowe zalecenie 1) oraz część zalecenia 5) zalecane działania ukierunkowane na poprawę funkcjonowania dziecka lub ucznia i wzmacnianie jego uczestnictwa w życiu przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego, szkoły, ośrodka lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, oraz działania wspierające rodziców dziecka lub ucznia.

2. Kierunek zintegrowanych działań nauczycieli i specjalistów należy ustalić na podstawie wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, adekwatnie do jego potrzeb z uwzględnieniem mocnych stron (§ 6 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie warunków kształcenia uczniów niepełnosprawnych) – tutaj wynika z prawa oświatowego, że mamy do orzeczenia przepisywać WOPFU.
3. KSOiW proponuje dodać do proponowanego brzmienia o pomocy psychologiczno-pedagogicznej, ze wskazaniem zalecanych form tej pomocy udzielanej dziecku lub uczniowi i – w zależności od potrzeb – jego rodzicom, przez przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego, szkołę, ośrodek lub placówkę oraz poradnię, **wraz ze wskazaniem zalecanych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej (...) (jest to część zalecenia w dotychczasowym wzorze orzeczenia).**
4. Jednocześnie wskazujemy, że należy dotychczasowe wzory orzeczeń zachować w zakresie dotychczasowym, tam gdzie obecna propozycja rozporządzenia to pomija.
5. W ocenie KSOiW należy określić potrzebę realizacji wybranych zajęć wychowania przedszkolnego lub zajęć edukacyjnych indywidualnie z dzieckiem lub uczniem lub w grupie liczącej do 5 dzieci lub uczniów – w przypadku dziecka lub ucznia napotykającego na trudności w funkcjonowaniu wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym – dotychczasowe zalecenie nr 4).
6. *Zespół Orzekający określa wszystkie możliwe form kształcenia specjalnego, poczynając od najkorzystniejszej dla dziecka lub ucznia, spośród form wskazanych w § 16 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia ... w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. poz.): W przedmiotowym zakresie należy określić wszystkie możliwe formy kształcenia specjalnego, poczynając od najkorzystniejszej dla dziecka lub ucznia, według Zespołu Orzekającego, formy kształcenia specjalnego – dotychczasowe zalecenie nr 3.*
7. *Zespół Orzekający określa zalecane sposoby oceny efektów działań podjętych przez przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego, szkołę lub ośrodek, o którym mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, w celu realizacji zaleceń, o których mowa w części I i II:*
W przedmiotowym zakresie należy określić zalecane sposoby oceny efektów działań podjętych przez przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego, szkołę, ośrodek lub placówkę, o których mowa w art. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, w celu realizacji zaleceń, o których mowa w pkt 1–6) – dotychczasowe zalecenie nr 7).

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania
NSZZ „Solidarność”